Södertörns högskola | Institutionen för genus, kultur och historia.
Kandidat 15 hp | Religion C | Vårterminen 2010
Programmet för Journalistik med Samhällsstudier

Muslim i ett icke-muslimskt samhälle

- En kvalitativ studie med fokus på fem muslimer som flyttat till Sverige från Turkiet.

Av: Dilan Demircioglu
Handledare: Willy Pfändtner

södertörns högskola
SÖDERTÖRN UNIVERSITY

Dilan Demircioglu
860501-5943
Religion C
C-uppsats

Abstract

The purpose of this study is to examine whether religious behavior or religious identity changes when a person with Muslim background moves to a Christian country and also very secular such as Sweden.

I have interviewed five people with Muslim background that have moved from Turkey to Sweden. In this study I have applied Anthony Giddens and Thomas Ziehe's theories about building up an identity but also Nader Ahmadis theory of migration and identity.

The results of this study show that there is a change in the practice of religion but also that this differs between these five people who came from the same country. Nevertheless, a change in the practice of religion can on one hand be as a result of modernity and on the other hand, exclusion of family. It also proves that it is not possible to draw general conclusions on this issue instead it should be looked at from an individual perspective.

Keywords: Islam, Muslim, Sweden, Turkey, non-Muslim country, identity, modernity, migrant, migration

Dilan Demircioglu
860501-5943
Religion C
C-uppsats

Förord

Jag vill först tacka min handledare Willy Pfändtner för all hans hjälp och råd. Jag vill även tacka mina intervjupersoner som ställt upp flera gånger under skrivandets gång. Sist men inte minst vill jag tacka min familj och mina vänner som har stöttat mig under hela denna period.

Tack!

Dilan

Dilan Demircioglu
860501-5943
Religion C
C-uppsats

Innehållsförteckning

Abstract **2**
Förord **3**
1. Inledning **6**
1.1 Syfte och frågeställning 6
1.2 Disposition 7
2. Material och metod **8**
2.1 Kvalitativ metod 8
2.2 Urval 8
2.3 Genomförande 9
2.4 Intervjumetod 9
2.5 Etiska övervägande 10
3. Teori/Tidigare forskning **11**
3.1 Modernitet, ungdom och identitet 11
3.2 Modernitet och Identitet 13
3.3 Migration och identitet 14
3.3 Tidigare forskning 15
3.4 Övrig litteratur 16
4. Bakgrund **17**
4.1 Turkiet 17
4.2 Islam 18
4.3 Muslimer i Sverige 20
4.4 Förtydligande av begrepp 21
4.4.1 Invandrare 21
4.4.2 Identitet 21
4.4.3 Elazig 22
5. Undersökning **23**
Zozan 23
Evin 23
Delal 24
Roza 25
Baran 26
5.1 Resultat 27
5.2 Analys 34

6. Slutsats/Diskussion 38

Källförteckning 40

Litteratur 40

Internet 41

Intervjupersoner 41

Dilan Demircioglu
860501-5943
Religion C
C-uppsats

1. Inledning

I Sverige kan du idag finna människor med ursprung från olika kulturer och religioner. För drygt 50 år sedan infördes religionsfrihet i Sverige.[1] Detta har underlättat för människor i Sverige att utöva sin religion. Jag är intresserad av att göra en undersökning om hur det är för en muslim att komma från ett land där islam dominerar till ett icke-muslimskt land som Sverige**.** Samt om föreställningen om deras identitet som muslimer förändrats. Anledningen till att jag valt att undersöka i detta är för att mina föräldrar och släktingar har invandrat till Sverige från Turkiet.

Jag är kurd från Turkiet, men jag är född och uppvuxen i Sverige. Jag är inte religiös muslim, men min religion är islam. Turkiet är ett land där islam dominerar, dock måste det understrykas att det inte är politiskt påtvingat. Det är av den anledningen jag valt att fokusera på muslimer från Turkiet.

Jag undrar om sekularisering och materiell välfärd kan vara en faktor för en minskad tro och religionsutövning? Jag menar dock inte att Turkiet inte är ett land med materiell välfärd utan det samhället som intervjupersonerna kommer ifrån är ett samhälle med långsam materiell framgång.

1.1 Syfte och frågeställning

Mitt Syfte med denna studie är att undersöka huruvida religiöst beteende och religiös identitet förändras i samband med migration från ett land där islam dominerar till ett icke-muslimskt land. Samt orsakerna till sådana förändringar.

Frågeställningar som skall besvaras är:

- *Har flytten till ett icke-muslimskt land förändrat religionsutövningen?*
- *Vilka är de eventuella bakomliggande faktorerna till en förändrad religionsutövning?*
- *Har informanternas föreställning om deras identitet som muslim förändrats?*

[1] http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&typ=mot&rm=2005/06&bet=K398 2009-05-19

1.2 Disposition

Denna uppsats kommer efter dessa inledanden delar om syfte och metod att innehålla fyra delar. Del ett ska jag redogöra bakgrundinformation om muslimer i Sverige, Turkiet, islam och förtydligande av begrepp. Därefter i del två kommer jag att redovisa bakgrundinformation om respektive intervjuperson och svaren från personerna. I del tre ska jag att med hjälp av Giddens och Ziehes teori analysera materialet. I Sista delen kommer en sammanfattning av studiens innehåll och resultat.

2. Material och metod

Min studie baseras på fem djupintervjuer med individer som flyttat från Turkiet, ett land där islam dominerar, till ett icke-muslimskt land som Sverige.

2.1 Kvalitativ metod

Kvalitativ metod används inom samhällsvetenskapen av forskare. All datainsamling analyseras samtidigt som forskaren försöker fånga människors handlingar och vad dessa innebär. Det vill säga att som forskare kunna analyserar det insamlade materialet, men samtidigt analysera annat som händer under studietiden.[2]

Den kvalitativa metoden går ut på att ta fram det väsentliga innehållet i ett material, till exempel en text, genom att undersöka materialets olika delar.[3] Det vill säga att som forskare kunna skapa ett bredare perspektiv på och en djupare förståelse av undersökningen. Denna typ av metod kritiseras eftersom resultatet av en undersökning som använder en kvalitativ metod oftast inte går att upprepa. Resultatet av min studie går inte att upprepas av någon annan forskare, eftersom det är en analys av materialet som sker och vi analyserar olika. Skulle jag däremot använda mig av en kvantitativ metod skulle en annan forskare kunna komma fram till samma resultat.

2.2 Urval

Jag började med att kontakta nio personer för intervju som jag fått tips om via bekanta. Via telefonsamtal förklarade jag för respektive person vad min studie handlar om och vad mitt syfte är. Under telefonsamtalet fick respektive person berätta lite snabbt om deras förhållande till religionen och hur deras flytt till Sverige har påverkat dem. Utifrån den information jag fick av de nio personer jag pratade med valde jag ut fem personer som var intressanta för min studie. Jag valde fyra kvinnor och en man. Anledningen till att jag valde dessa fem personer är för att deras upplevelse och bakgrund intresserade mig.

[2] http://www.ne.se/lang/kvalitativ-metod 2010-05-19
[3] Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud 2002. s 233

2.3 Genomförande

Tre av intervjupersonerna träffade jag på en ort i Sverige och de två andra intervjuade jag via telefon i Stockholm. Jag började med att berätta lite om mig själv, syftet med intervjuerna samt vad jag vill åstadkomma. Stegvis gick jag igenom med intervjupersonen hur vi ska göra och om hon/han hade frågor så kunde vi ta dem innan vi inleder intervjun. Mitt mål var att få intervjupersonen att känna sig så bekväma som möjligt. Intervjuerna skedde på kurdiska, turkiska och svenska. Allt antecknades på svenska. Om något var oklart så kunde jag återkomma till respektive intervjuperson.

2.4 Intervjumetod

För att få ut så mycket information som möjligt från respektive person och utföra en bra intervju läste jag Steinar Kvale och Svend Brinkmanns bok *Den kvalitativa forskningsintervjun*. De skriver vad man som intervjuare bör tänka på. Kvale och Brinkmann skriver att en intervju bör iscensättas så att intervjupersonen vill berätta om sitt liv och sin värld.[4] Så för mig var det viktigt att få intervjupersonerna att känna sig trygga.

Intervjupersonen vill ha en uppfattning om intervjuaren innan hon/han talar om sitt liv.[5] Efter att intervjupersonen fått kort översikt av situationen får han/hon ställa frågor om något är oklart.[6]

Innan en intervju kan man utveckla två intervjuguider där den ena är projektets tematiska frågor och den andra de frågor som ska ställas under intervjun som uppmärksammar uppsatsens tema.[7] Jag bestämde mig för att låta intervjupersonen först berätta om sig själv och sin bakgrund, men även sin relation till och syn på islam. För att sammanställa mina intervjuer fokuserade jag mycket på kapitel 10 i Kvale och Brinkmanns bok där de tar upp hur man arbetar och analyserar resultatet och skillnader mellan muntligt och skriftligt språk.[8] För mig var det viktigt att ta ut det material som var relevant för studien och sedan analysera det.

[4] Ibid. s 144
[5] Ibid. s 144
[6] Kvale & Brinkmann 2009. s 144
[7] Ibid. s 147
[8] Ibid. s 193

2.5 Etiska övervägande

Kvale och Brinkmann skriver att intervjupersonerna kan efter en intervju känna en viss en oro då hon/han har varit öppen om personliga och ibland känslomässiga upplevelser. De funderar över avsikten med intervjun samt hur informationen kommer att användas.[9]

Jag ville inte skapa någon oro för intervjupersonerna så därför var jag noggrann med att berätta vad materialet skulle användas till samt att det förelåg anonymitet.

[9] Ibid. s 144

3. Teori/Tidigare forskning

I detta kapitel redogör jag för de teorier jag valt att tillämpa till min studie om identitetskapande. Hur modernitet och migration kan påverka identiteten. Jag har valt att ta upp Thomas Ziehe och Anthony Giddens teori om hur identitet skapas i det moderna samhället. Vidare har jag använt mig utav Nader Ahmadis redogörelse om identitetskapande i samband med migration.

3.1 Modernitet, ungdom och identitet

Thomas Ziehe, tysk sociolog, tar i boken, *Kulturanalyser: ungdom, utbildning, modernitet,* upp hur moderniseringsprocesser påverkar allt starkare ungdomars liv.

Ziehe menar att individen influeras av modernitetens förutsättningar i samband med identitetskapande. Dock poängterar Ziehe att ungdomar är mer mottagliga för modernisering jämfört med de äldre.[10] Ziehe menar att vuxna kan hålla fast vid vanor mycket lättare än ungdomar. Ungdomar befinner sig i ett skede i livet som är i ständig rörelse. Dessa ungdomar har andra referenser och redskap för att skapa en identitet.[11] Ziehe skriver att barn och ungdomar uppmärksammar de olika förändringarna i den sociokulturella situationen och de måste bearbeta dessa förändringar i samband med sin egen utveckling.[12]

Ziehe skriver att det idag inte finns några tydliga formella eller kulturella gränslinjer mellan ungdomar och vuxna. Han berättar att i dagens samhälle är inte ungdomen ”ungdomlig”.[13] Det Ziehe menar är att ungdomar får tillgång till vuxnas upplevelser som suddar ut gränslinjerna mellan ungdomar och vuxna.[14]

Ziehe menar på att det skett gränslösa socialkulturella förändringar som har påverkat ungdomar.[15] Ziehe tar upp tre förändringar: den första är att ungdomar är mer medvetna om sina rättigheter till att säga upp relationen till föräldrarna, den andra är att det inte

[10] Ziehe 1993. s 10
[11] Ibid. s 10
[12] Ibid. s 35
[13] Ibid. s 64
[14] Ibid. s 65
[15]. Ziehe 1993. s 35

finns en skillnad mellan ungdomstid och vuxentid gällande sexuella relationer, och den tredje är att ungdomar idag är omslutna av olika valmöjligheter och livsstilar. Den tredje förändringen kan leda till att ungdomar ifrågasätter sina val och undrar om han/hon ”valt rätt”.[16]

Då det finns många olika livsstilar kan ungdomar prova sig fram. Föreställningen om hur man som individ bör vara och se ut har ökat och leder till påfrestningar för individen.[17] Denna föreställning försvårar för ungdomar att se sig själva ur ett eget perspektiv.[18]

Ziehe betonar att det finns många olika livsstilar vilket gör det svårare att välja den rätta livsstilen. Ziehe kallar det för konkurrerande attraktioner.[19] Dagens ungdomar befinner sig i många fler olika vardagar jämfört med den tidigare generationen, exempelvis familj, arbete, skola, relationer osv. Detta leder till att ungdomar i dagens samhälle känner stor press och jämför sig ständigt med andra.[20] Därmed krävs det idag mer engagemang från individen för att skapa sig en livsstil och fördjupa sig i den.[21]

Ziehe skriver om kulturell friställning, där han menar att i idag har individen möjligheten till att forma och skapa sin egen självbild som inte är förutbestämd av traditionella regler, det vill säga en kulturell frihet.[22]

[16] Ziehe 1993. s 35
[17] Ibid. s 35
[18] Ibid. s 39
[19] Ibid. s 66
[20] Ibid. s 37
[21] Ibid. s 66
[22] Ibid. s 38

3.2 Modernitet och Identitet

Antony Giddens skriver i sin, *Modernitet och självidentitet, självet och samhället i den senmoderna epoken,* om relationen mellan moderniteten och det individuella självet.

Giddes skriver att skapandet av självidentiteten formas utifrån det moderna samhället. Han menar att det moderna samhället idag skiljer sig från tidigare traditionella sociala förhållanden. Det vill säga att det moderna samhället präglas av osäkerhet, individen befinner sig på en plats med olika möjligheter och alternativ som skapar förvirring, vilket leder till att individen måste förhålla sig reflexiv i samband med skapandet av självet.[23] Giddens menar på att moderniten förändrar det vardagliga livet och att den bidragit till större utrymme för individen att utveckla sin identitet. Giddens ser människans identitet som något som formas reflexivt.[24] Moderniteten konfronterar människan med en mängd av val, samtidigt som det erbjuder hjälp när det gäller om vad man bör välja.[25] Detta bidrar till konsekvenser så som *livsstilens*[26] dominans, det vill säga att det utbudet på livsstilar som finns dominerar människans val vid skapandet av identitet.

Den förändring som moderniteten orsakar är sammanflätad med individens tillvaro och med självet.[27] Giddens tar även upp att den ökande globaliseringen av media bidrar till att olika kulturer blir synliga som människan kanske aldrig skulle komma i kontakt med, vilket leder till att gränserna mellan olika miljöer suddas ut.[28] Detta ger individen olika valmöjligheter som kan bli ett problem för identitetsskapandet.

Giddens menar att viktiga övergångar i en individs liv kräver en psykisk omorganisering, exempelvis från ungdom till vuxenlivet.[29] Giddens skriver att genom att koppla ihop personliga och sociala förändringar utforskas och skapas självet.[30] Detta kan utesluta kunskaper som överförts från generation till generation.[31] Inom vissa kulturer är identiteten utstakad, det vill säga att från generation till generation är allt mer eller mindre

[23] Giddens 1999. s 9
[24] Ibid. s 105
[25] Ibid. s 101
[26] Ibid. s 101
[27] Ibid. s 9
[28] Ibid. s 105
[29] Ibid. s 45
[30] Ibid. s 45
[31] Ibid. s 45

oförändrat.[32] Vilket kan leda till att det blir svårt att skapa sig en identitet när det plötsligt finns så mycket att välja mellan.

3.3 Migration och identitet

Nader Ahmadi är lektor inom sociologi och vid institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet.[33] Han har varit med och författat boken *Tvärkulturella möten* och redigerat och medverkat i boken *Ungdom, kulturmöten, identitet*[34]

Ahmadi definierar begreppet identitet som ett varierande och oklart begrepp.[35] I diskussioner kring begreppet identitet tas det hänsyn till olika faktorer, exempelvis livsstilar och trossystem vilket tyder på att identitet är något som är tidsbundet vilket leder till att identitet är föränderligt och ett obestämbart begrepp.[36] Detta är även något som Ahmadi refererar till.[37]

Begreppet identitet används även i samspel med diskussioner kring invandrare för att kunna redogöra för de olika beteendemönster och religiösa föreställningar hos olika grupper av invandrare.[38]

När en individ flyttar från en plats till en annan där kulturen skiljer sig kan deras verklighet förändras. Det kan bli en slags förändring i det vardagliga livet som kan skapa osäkerhet. Ahmadi menar dock inte att det sker en förändring hos alla individer som flyttar mellan olika kulturer. Han menar att det finns en större frihet för individen till att välja att skapa sin egen identitet hur han/hon vill. [39] Det vill säga att individen bekantas med en ny värld där han/hon får tillfällen till att hitta och skapa sig en identitet utifrån sina egna val.[40] Individen har en påverkan på sin egen identitet. Ahmadi menar också att

[32] Giddens 1999. s 46
[33] http://us.macmillan.com/author/naderahmadi
[34] http://www.adlibris.com/se/product.aspx?isbn=9127078213
[35] Allwood & Franzén 2000. s 156
[36] Ibid. s 160
[37] Ibid. s 156
[38] Ibid. s 155
[39] Ibid. s 169
[40] Ibid. s 169

den nya värld som individen tidigare inte varit i bekant med bidrar till en slags upplevelse av att man har förlorat det som tidigare funnits, exempelvis identitet.[41]

Något som tas upp av Annick Sjögren, docent i etnologi vid Södertörns högskola, i boken *Ungdom, kulturmöten, identitet*, är kulturens roll i identitetskapandet.[42] Sjögren skriver, att kunna två språk är en fördel för individen för att utvecklas.[43] Individen kan ta del av andra kulturer.[44] Liksom det finns fördelar så finns det nackdelar. Det kan bli svårt för personen att behärska det nya språket vilket leder till att han/hon kan uppfattas som olik andra, i detta fall svenskar.[45] Utifrån sina erfarenheter och handlingar skapar och formar individen sin identitet.[46]

3.3 Tidigare forskning

Pia Karlsson Mingantis bok *Muslima*[47] handlar om hur det är att leva som en ung muslimsk kvinna i Sverige och hur dessa unga kvinnor hanterar fördomar mot både kvinnor och muslimer.[48] Minganti följde och observerade under fyra år nio muslimska kvinnor. De unga kvinnorna är 18-25 år gamla. Kvinnorna i boken har stort engagemang i muslimska organisationer och församlingar i Sverige.

För att kunna förstå de unga kvinnornas situation och möjligheter att påverka, synas och höras så har Minganti studerat deras genusförhandlingar, det vill säga hur dessa kvinnor urskiljer framställningar av manligt och kvinnligt, och hur dessa kvinnor ifrågasätter, tänjer eller motarbetar dessa reglar och mönster.

Att muslimer i Sverige är ett så omdiskuterat ämne går inte att kringgå. Det görs flera undersökningar i ämnet, men med olika perspektiv, olika avgränsningar och riktningar. Susanne Wetterhall på Lindköpings universitet har gjort en undersökning, *Muslim i Sverige,* som handlar om hur det är att bo och leva som muslim i Sverige.[49]

---

[41] Ibid. s 171
[42] Sjögren 1998. s 18
[43] Ibid. s 18
[44] Ibid. s 18
[45] Ibid. s 19
[46] Ibid. s 19
[47] Minganti 2007
[48] Ibid
[49] http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:22828

Sabrina Saleem på högskolan i Gävle har skrivit en undersökning om muslimers integration i det svenska samhället. Denna undersökning behandlar ämnet islamofobi och vilken påverkan den haft på muslimers integration i samhället.[50]

3.4 Övrig litteratur

Innan jag påbörjade min studie läste jag relevant litteratur till studien. En bok som jag la ner mycket tid och fokus på är *Den kvalitativa forskningsintervjun* av Steinar Kvale och Svend Brinkmann. Boken behandlar forskningsintervjuns abstrakta grund och de praktiska perspektiven. För att mitt material skulle bli så bra så möjligt läste jag igenom boken och använde den som verktyg för mina intervjuer.

För att utvidga mina kunskaper om religionssituationen i Turkiet läste jag boken *Om turkar* av Christoph Andersson. I boken beskriver Andersson Turkiets historia. Jag har bekantat mig med ett flertal hemsidor på nätet som beskriver islam och dess grunder. Då nätet kan vara otillförlitligt har jag dubbelkollat att den information som jag har tagit med i uppsatsen stämmer överens med boken *Islam- lära och livsmönster* av Jan Hjärpe.

Jag har utvecklat mina kunskaper om identitetskapande med hjälp av Rebecka Haas och Ann Thern-Svanberg på Göteborgs universitet. De har gjort en undersökning om identitetsskapande hos ungdomar i en judisk kontext. Det är en jämförande studie av intervjuer med elever på ett sekulärt judiskt gymnasium och ett ortodoxt judiskt gymnasium i Israel.[51] De tar upp intressanta teoretiker i sin teori som behandlar modernitetens inverkan på individens identitetskapande och jag valde att ta med Antony Giddens och Thomas Ziehe

När jag läste boken *Tvärkulturella möten*, fick jag en djupare inblick på migrationens påverkan på identitetskapandet utifrån Nader Ahmedis redogörelse.

[50] http://hig.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:159096
[51] http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19897/1/gupea_2077_19897_1.pdf 2010-05-19

4. Bakgrund

I följande kapitel behandlar jag Turkiets historia samt religionens betydelse i nutida Turkiet. Därefter kommer jag behandla historiska moment som är utav betydelse för studien. Jag ska dessutom kortfattat beskriva islam samt utforma en redogörelse om muslimer i Sverige. Slutligen ska jag beskriva samhället intervjupersonerna tidigare varit bosatt i utifrån deras egen beskrivning.

4.1 Turkiet

Turkiet, även kallat Anatolien, betyder den uppgående solens land. Det är från Anatolien som den kristna tron kom till Grekland.[52] Solen kom att bli en symbol för kristna i Grekland som byggde sina kyrkor mot öster. De första kyrkorna byggdes i Anatolien. År 1453 föll Konstantinopel som idag är Istanbul och korset på Hagia Sophias kupol ersattes med halvmåne en symbol finns i Turkiets flagga idag. Vad gäller den gamla kristendomen finns det inget kvar utav den idag.

Den turkiska republiken utropades hösten 1923. Landets president kom då att bli Mustafa Kemal Ataturk.[53] Den nya republiken kom att förändra Turkiet på alla möjliga vis. De religiösa ledarna ansåg ganska tidigt att industrialiseringen var emot islam. Den nya republiken genomförde en rad olika återgärder fram till 1930.[54] Staten förbjöd muslimska skolor och arabiska kallelsen till gudstjänst. Islam kom att skiljas från staten. Det var viktigt att markera att en ny tid hade påbörjats och detta gjordes genom att förbjuda huvudbonaden fez som istället ersattes med den europeiska hatten.[55] Kvinnans position i samhället kom att förbättras, arabiska skriftspråket avskaffades och ersattes med latinska bokstäver.

Återgärderna som genomfördes var dock inte populära bland befolkningen. 98 % av befolkningen på landsbygden var muslimer. Det växte ett missnöje bland folket för den nya republiken. År 1950 upprätthölls det första fria valet i Turkiets historia.[56]

[52] Martling 1981, s 239
[53] Andersson 1986, s 15
[54] Ibid. s 19
[55] Ibid. s 19
[56] Andersson 1986. s 28

Det demokratiska partiet kom att vinna. Det utlovade religionsfrihet. Religionsundervisningen återinfördes och många nya moskéer återuppbyggdes. Sändningen av religiösa program började ske allt oftare.[57] Trots de motgångar islam har mött på i Turkiets historia så har den islamiska gemenskapen i landet inte upphört att vara en grundläggande del av nationella samhörigheten. År 1965 förklarade endast 1 212 personer sig vara ateister.[58]

Idag styrs landet av AKP, det moderata islamistiska regeringspartiet, vars premiärminister är Tayyip Erdogan.

4.2 Islam

Islam tog sin början då profeten Mohammed utförde hidjra, emigrationen från Mecka till Medina år 622 e. Kr.[59] Islam bygger på fem pelare som en praktiserande och troende muslim måste följa: Trosbekännelsen, bönen, vallfärden, fastan och allmosan. Trosbekännelsen som lyder ”Jag bekänner att det inte finns någon gud utom Allah, och att Muhammed är hans profet”[60]. En person som är närvarande med två muslimer och uttalar trosbekännelsen på arabiska anses ha övergått till islam.[61]

Bönen som är en utav de andra fem pelarna innebär att inom islam skall man be fem gånger om dagen. Det börjar med före soluppgången, sedan mitt på dagen, mitt på eftermiddagen, kort efter solnedgången och sista gången på natten.[62] Bönen utförs på en bönematta som riktas mot Mecka.[63] Innan bönen måste en rituell tvagning genomföras. Det finns sju olika steg att utföra:

[57] Martling 1981, s 247
[58] Ibid. s 247
[59] Hjärpe, 1995, s. 47
[60] http://www.pinetreedevelopment.net/islam/fempelarna.php 2010-05-21
[61] Ibid.
[62] http://www.islamguiden.com/bonenislam.shtml 2010-05-19.
[63] Ibid.

1. Tvätta händerna upp till handlederna tre gånger. Börja med höger hand.
2. Skölja munnen tre gånger med höger hand, och föra in vattnet i näsan och blåsa ut tre gånger.
3. Tvätta ansiktet tre gånger, vattnet skall beröra ansiktet från hårfästet till hakan och från öra till öra.
4. Tvätta höger arm upp till armbågen tre gånger, göra samma sak med vänster arm.
5. Fukta händerna och dra lätt över håret.
6. Fukta händerna och tvätta öronen med hjälp av tummen och pekfingret.
7. Tvätta högra foten upp till ankeln tre gånger. Göra samma sak med vänster fot.[64]

Efter denna ritual ska man säga trosbekännelsen och sedan påbörja bönen.[65]

Allmosan som på arabiska uttalas *Zakat* innebär att ge delar av sin förmögenhet till fattiga. Allmosan skall betraktas som en så kallad ”renhetsskatt” för alla muslimer. Summan är alltid detsamma vilket är 2.5 % av inkomsten.[66]

Fastan är under ramadanmånaden som är den nionde månaden av det islamska månåret. Som muslim fastar man från soluppgång till det att solen går ner. Under denna period får man inte dricka, äta, röka eller ha samlag.[67] Både män och kvinnor fastar men om en kvinna är gravid eller ammar behöver hon inte fasta. Om en person lider av någon sjukdom behöver denne inte fasta.[68] Ramadan månaden avslutas med en fest som kallas *Eid al-fitr*, där det bjuds på god mat och sötsaker. Barnen får presenter och pengar. I tre dagar går man runt till släkt och vänner för att fira *Eid al-fitr*.[69]

Vallfärden som sker till den heliga staden Mecka förväntas utföras minst en gång i livet av varje muslim som är frisk och som har pengar.[70]

---

[64] http://www.islamguiden.com/bonenislam.shtml 2010-05-19
[65] Ibid.
[66] Ibid
[67] http://www.pinetreedevelopment.net/islam/fempelarna.php 2010-05-20
[68] Ibid.
[69] Ibid.
[70] Ibid

4.3 Muslimer i Sverige

Under och efter andra världskriget kom Sverige till att bli ett invandringsland. Sverige tog emot cirka 130 00 flyktingar från nordiska grannländer.[71] Sedan 55 år tillbaka har det funnits en kontinuerlig islamisk verksamhet i Sverige. År 1946 grundades en liten muslimsk förening i Stockholm. Detta kom att bli den första icke-kristna religionen som etablerades i Sverige efter judendomen.[72] Islam befann sig under den tiden i en ständig etableringsfas vilket gjorde det svårt för muslimer i Sverige att enas.[73] Det kom att förändras då muslimer från Turkiet och Balkanhalvön kom att dominera islam i Sverige pågrund av den stora arbetskraftsinvandringen på 1960-talet.[74] Detta mönster har förändrats eftersom invandringen fortsatte. Förändringen kom att bli mer synlig under 1980- och 1990-talet.

I Sverige finns det muslimer av olika kulturella bakgrunder som har befunnit sig i Sverige under olika tidsperioder, men även konvertiter. De betraktar islam ur skilda perspektiv och definierar islam på olika sätt. Det finns även många muslimer som är födda i Sverige. Vissa anammar religionen och vissa inte alls. De muslimer som är födda i Sverige försöker tillsammans med de som konverterat till islam skapa och forma en mer modern och svensk islam.[75] En del av de muslimer som bor i Sverige känner sig diskriminerade av omgivningen som inte förstår sig på religionen och är fientliga gentemot den, medan andra muslimer i Sverige menar att Sverige är ett demokratiskt land med social välfärdspolitik och frihetsideal som stämmer med en islamisk mönsterbild.[76]

Det finns de som uppfattar islam som något negativt och därför målas det upp en dålig bild av religionen. Detta beror på att islam är något främmande och avvikande från det svenska, europeiska eller västerländska kulturmönstret.[77]

[71] Olsson 2005. s 3
[72] Ibid. s 3
[73] Svanberg & Westerlund 1999. s 9
[74] Svanberg & Westerlund 1999. s 10
[75] Svanberg & Westerlund 1999. s 10
[76] Svanberg & Westerlund 1999. s 10
[77] Ibid. s 11

4.4 Förtydligande av begrepp

För att förstå de centrala begreppen i studien kommer jag under denna del förklara respektive begrepp.

4.4.1 Invandrare

Invandrare är ett begrepp som är brett, vagt och kontroversiellt.[78] Begreppet invandrare inkluderar individer som sökt sig till Sverige av ekonomiska skäl, de som kommit hit som flyktingar, det vill säga varit tvungna att fly sitt eget land på grund av hot eller tortyr.[79] FN:s flyktingskonvention preciserar ordet flykting som en individ som flytt från sitt hemland på grund av förföljelse av ras, religion, nationalitet, etnisk tillhörighet eller politisk uppfattning.[80] Begreppen flyktigt och invandrare inkluderar inte likadana skäl till att individer söker sig till Sverige. Därför är det viktigt att se dessa två begrepp ur olika perspektiv. Intervjupersonerna i min studie är invandrare som sökt sig till Sverige på grund av anknytning.

4.4.2 Identitet

Begreppet identitet har haft en central plats i debatter kring invandrares och ungdomars tillvaro. Identitet har använts för att kunna tydliggöra olika beteendemönster och kulturella och religiösa föreställningar hos olika grupper av invandrare.[81] Begreppet kommer från latinets ”identitas” och innebär ”densamme”.[82] Identitet har att göra med likformighet det vill säga att vara samma person från dag till dag och från situation till situation.[83] En människas identitet kan ses som en skildring av vem och av vad han eller hon är.[84] Identitet är en självbild, en slags medvetenhet om sig själv som en individ, det vill säga upplevelsen att vara levande, att det finns en tydlig gräns mellan en själv och andra, att som individ själv bestämma över sina tankar och handlingar, att vara samma person trots de förändringar som inträffar under livet och att bara ha ett jag.[85]

---

[78] Allwood & Franzén (red) 2000. s 26
[79] Ibid. s 26
[80] Ibid. s 26
[81] Allwood 2000. s 155
[82] Stier 2003. s 17
[83] Ibid. s 17
[84] Ibid. s 14
[85] http://www.ne.se/lang/identitet/209858 2010-06-05

Enligt Larsson är ungdomen den avgörande tiden för identitetsskapandet. Människan tar med sig normer och värderingar från ung ålder och dessa återspeglas under resten av livet.[86]

4.4.3 Elazig

Jag vill poängtera att beskrivningen av staden är utifrån intervjupersonernas erfarenheter. Elazig ligger i sydöstra Turkiet. Staden har utvecklats med åren, men dock inte i samma takt som andra städer i Turkiet, till exempel Ankara, Istanbul, Antalya. I Elazig håller man hårt vid kulturen och islam. Religionen är dock inte påtvingad. Det finns internetcafér i varje kvarter, men det är ovanligt att tjejer vistas där. Killar som går klädda i slitna jeans eller kortbyxor möts liksom tjejerna med dömande blickar. Invånarna respekterar dessa normer. En tjej och en kille som inte är gifta eller släkt kan inte gå runt ensamma om det inte finns andra vänner närvarande. I hemmen går det inte att finna datorer eller mobiltelefoner. Det fanns en bild av att datorer skapar förvirringar för ungdomar och ger dem tillgång till att prata med andra tjejer och killar.

[86] Larsson 2003. s 17

5. Undersökning

För att förstå respektive intervjuperson kan det vara till hjälp att få en överblick om deras bakgrund. Nedan följer kort bakgrundsinformation om respektive intervjuperson.

Zozan

Zozan föddes på 50-talet i en stad i sydöstra Turkiet. Hon växte upp i en stor familj med många syskon. Då Zozan var den näst äldsta av barnen så innebar det att hon fick mycket ansvar i hemmet redan i ung ålder. Hon fick hjälpa sin mor med att ta hand om sina små syskon, men även hushållet. Zozan gick aldrig i skolan eftersom som hennes far ville att hon skulle stanna hemma och hjälpa sin mor med sysslorna i hemmet. Zozans småsyskon kom att bli mer religiösa än henne då de i skolan fick lära sig mycket om islam. De fick lära sig hur religionen utövades och även lära sig läsa koranen på arabiska. Zozans mor har aldrig gått i skolan, men hon var religiös så det Zozan fick lära sig om islam var genom hennes mor.

Liksom sina syskon fastade Zozan under *ramadan*[87] men hon kunde inte läsa koranen. Dock hade hennes mor lärt henne att be. Zozans far var inte så religiös som hennes mor utan han fastade bara eftersom hela familjen gjorde det.

När Zozan var 30 år gifte hon sig med en man i hennes släkt. De flyttade till Sverige kort tid efter deras förstfödda. Livet i Sverige kom att bli väldigt främmande för henne då hon inte kunnde behärska det svenska språket. Hon började på komvux för att lära sig språket vilket var jobbigt för henne eftersom hon är analfabet. Istället valde hon att arbeta som städare.

Idag bor Zozan i en ort i Sverige tillsammans med sin man och fyra barn. Hon är inte utbildad och jobbar inte.

Evin

Evin är Zozans syster och hon föddes på 60- talet i sydöstra Turkiet. Till skillnad från Zozan gick Evin i skolan. Hon gick ut högstadiet, men började aldrig gymnasiet eftersom

[87]**Ramadan-** månaden då muslimer fastar

hon inte hade något intresse för skolan. Evin lärde sig mycket om islam och fick lära sig läsa koranen på arabiska. Hon hade inget ansvar i hemmet eftersom det var hennes äldre systrar som hjälpte till. Hon hyste stor respekt för religionen och såg fram emot fastemånaden som var hennes favorit månad på året. Utöver det så utövande hon religionen genom att hon bad och läste koranen.

Evin gifte sig när hon var 29 år och flyttande till Sverige med sin man. Liksom Zozan upplevde hon livet i det nya land som främmande och jobbigt. Hon började på komvux SFI (svenska för invandrare) för att lära sig svenska språket. Eftersom hon aldrig haft ett stort intresse för skolan så gick det långsamt för Evin att lära sig svenska. Anpassningen till samhället fortsatte att vara svår. Hon kände ingen gemenskap med de andra föräldrarna då hon lämnade av sin son på dagis. Efter att hon fick sin andra son flyttade de till samma stad som Zozan bor i eftersom hon kände sig på den första orten.

I den nya orten började hon svenska för invandrare på komvux igen, men hon ville börja jobba och fick efter några månader praktik på en förskola där de hjälpte henne att praktisera det svenska språket och komma in i samhället. Hon praktiserade där i några år och fick sedan jobb på ett annat daghem. Där hon än idag jobbar. Hon bor tillsammans med sin man och sina två söner i en lägenhet och är granne med sin syster Zozan.

Delal

Delal föddes på 90- talet i en stad i sydvästra Turkiet. Delal, hennes mor och far bodde i en stor turiststad som var modernare än den stad Zozan och Evin växte upp i. Delal hade inte svårt att skaffa sig vänner och hamnade aldrig utanför i vilken situation hon än befann sig i. När hon började skolan ökade hennes intresse snabbt för studier. Hon gillar att utvecklas som individ och lära sig nya saker varje dag. Hon berättar att ju mer kunskap hon anammade desto mer skulle hon kunna ta plats i samhället. Islam kom snabbt att spela en stor roll i hennes liv då hon fick lära sig mycket om islam i skolan och i hemmet.

Delals far flyttade till Sverigeför att kunna få uppehållstillstånd och hämta sin familj till Sverige från Turkiet. Det kom att ta fler år därför var Delal, hennes mor och lillasyster tvungna att flytta till släkten som var bosatta i sydöstra Turkiet. Där började hon skolan

och fick nya vänner. Efter flera år så skickade deras far dokumenten och det var klart, nu skulle de flytta till Sverige.

Flytten till Sverige kom att bli allt annat än hon hade föreställt sig. Det var ett helt nytt språk och kultur som hon skulle anpassa sig till. Hon började genaste skolan för att lära sig språket. Till en början upplevde hon det väldigt svårt och jobbigt eftersom svenska var svårt för henne.

Delal ansträngde sig för att komma in i samhäller och kom snabbt att bli väldigt omtyckt i skolan av både elever och lärare. Idag bor hon i en ort i Sverige tillsammans med sin far, mor och lillasyster. Hon har lärt sig att anpassa sig till det nya samhället med de nya vännerna och språket. Till hösten ska hon börja gymnasiet på IV-programmet för att studera kärnämnena.

Roza

På 70-talet föddes Roza i en stad i sydöstra Turkiet. Hon kommer från en stor familj med dålig ekonomi. Roza gick i skolan där hon blev undervisad i islam och lärde sig läsa koranen. Hon var mycket ambitiös. Roza avslutade högstadiet och efter det var hon tvungen till att sluta eftersom hennes far inte hade pengar till att betala hennes skolavgift. Hon fortsatte att läsa hemma om islam och gick till en granne som lärde henne att läsa koranen. Rozas familj är oerhört religiösa och hennes mor bär sjal. När Roza fyllde 16 år började hon också att bära sjal.

Roza gifte sig när hon var 21 år med sin kusin från Sverige. Hon flyttade till Sverige när hon fick sitt uppehållstillstånd. Hon kände stort utanförskap i Sverige, men även hos sin mans familj eftersom de inte är lika religiösa som Roza och de tyckte att hon skulle ta av sig sjalen. Roza stod fast vid sin tro och behöll sjalen på.

Hon började på SFI (svenska för invandrare) för att lära sig det svenska språket. Hon lärde sig språket snabbt och började studera andra ämnen på komvux för att kunna utbilda sig till undersköterska. Med tiden kom Roza in i det svenska samhället och fick många nya svenska kompisar. Idag är Roza utbildad undersköterska och bor tillsammans med sin man och två barn i en ort i Sverige

Baran

Baran är född i sydöstra Turkiet på 80-talet. Baran är äldst i familjen av fyra barn. Han gick i skolan och ägnade all sin fritid till att studera. Baran var en ambitiös och omtyckt elev på skola Han lärde sig mycket om islam, men utvecklade inget intresse för religionen

I högstadiet förlorade Baran sin far och detta kom att förändra hans liv. Han fick allt ansvar för familjen vilket var jobbigt att hantera i så ung ålder. Baran stannade kvar i skolan och jobbade vid sidan av studierna för att försörja sin familj. Då Baran förlorade sin far började han gå till moskén och koranskola. Han började praktisera religionen och höll sig borta från sprit, cigaretter och nattklubbar.

Baran gick ut ekonomilinjen på gymnasiet, men han kunde dock inte studera vidare trots att det varit drömmen eftersom han inte hade pengar till att betala skolavgiften. När Baran var 21 år flyttade han till Sverige för att jobba och hjälpa sin familj hemma i Turkiet. Han blev anställd på sin farbrors företag och har jobbat där i tre år. Idag arbetar han kvar på företaget och bor ensam i en lägenhet i Sverige.

5.1 Resultat

Under detta avsnitt kommer jag att redogöra för svaren på mina frågeställningar utifrån de svar jag fått från intervjupersonerna. Om flytten till ett icke-muslimskt land förändrat deras religionsutövning, vilka som är de bakomliggande orsakerna och hur deras föreställning om deras identitet som muslim förändrats.

Zozan berättar att hennes religionsutövning har förändrats sedan hon flyttade till Sverige. Hon poängterar att med åren har hennes religionsutövning minskat på så sätt att hon inte längre fastar hela månanden eller ber. Hon berättar att åldern är en utav faktorerna till att hon inte kan fasta hela månader som hon gjorde då hon var ung och ogift. Den bakomliggande orsaken som Zozan återkom till vid flera tillfällen är att:

> Den gemenskap och uppmuntran som fanns då jag bodde i Turkiet finns inte här. Mina barn och min man är inte religiösa så när fastemånaden kommer sitter jag där ensam innan soluppgången och äter, jag känner då ingen gemenskap med min familj.[88]

Zozan berättar att hon och hennes familj i Turkiet brukade sitta och äta tillsammans innan soluppgången och efter solnedgången under fastemånaden. Efter maten bad de kvällsbönen tillsammans, männen i ett rum och kvinnorna i ett annat. Efter flytten till Sverige fick hon göra allt detta själv. Vissa dagar gick hon inte upp för att äta innan soluppgången vilket ledde till att hon blev hungrig tidigt på dagen och var därmed tvungen till att avbryta fastan.

Evin menar att hon håller starkt vid sin religion och har inte tillåtit flytten till Sverige påverka hennes religionsutövning på något sätt. Hon berättar att hon inte behöver en moské eller en muslimsk gemenskap för att utöva sin religion. Hon menar att det viktigaste verktyget för att utöva religionen är hon själv.

Evin berättar även att det finns mycket mer hon kan lära sig om religionen och utveckla sin religionsutövning. Däremot påpekar hon att hon är nöjd med det hon känner till om

[88] Zozan. Översättning av Dilan Demircioglu från kurdiska till svenska.

religionen. Hon anser även att känslan inte är desamma som i Turkiet, men hon menar att de inte ska vara någon ursäkt till att inte utöva sin religion.

> Känslan av att vara muslim i Sverige är självklart inte likadan som i Turkiet, men jag tycker inte platsen ska förändra religionsutövningen. Om praktiseringen måste ändras på grund av rimliga skäl så är islam tolerant till detta. Vad som är rimliga skäl kan vara olika, exempel om en person ska be och inte kan göra detta stående får han/hon göra det sittande.[89]

Evins barn och man är inte religiösa och hon har inte försökt predika religionen för dem på något sätt utan hon tycker dem ska vända sig till religionen när de själva känner att de är redo för det. Hon berättar att barnen har redskapen för att skapa sig en identitet och det är de själva som väljer vad de vill ta till sig.

Evin känner en oerhörd anknytning till sin religion och menar att den är en stor del av hennes identitet. Vidare, berättar Evin att hon känner samhörighet med andra muslimer, men att hennes syster, Zozan, däremot känner samhörighet med individer från samma land som henne.

Roza berättar att när hon flyttade till Sverige kände hon stort utanförskap hos sin mans familj och de försökte övertala henne till att ta av sig sjalen. Till en början stod Roza fast vid sitt beslut om att behålla sjalen på, men med tiden insåg hon att hennes beslut att bära sjal påverkade hennes relation med sin man därmed bestämde hon sig för att ta av sig den.

> Jag kände att min man skämdes för att gå runt med mig offentligt, speciellt när vi träffade på hans vänner. Jag förstår hur han ser på det hela eftersom han är uppväxt i ett land med en omgivning som inte förstår sig på kvinnor som bär sjal. Jag kände mig utanför hans omgivning och familj.[90]

Roza beskriver att den dagen hon tog av sig sjalen så förändrades hennes föreställning om hennes identitet som muslim. Hon ansåg att sjalen var en stor del av hennes identitet.

[89] Evin. Översättning av Dilan Demircioglu från kurdiska till svenska.
[90] Roza

Detta bidrog även till att hon slutade be, fasta och läsa koranen. Roza berättar att hon istället försökte integrera sig in i det samhälle hennes man växt upp i och skapa sig en identitet utifrån de möjligheter som hon erbjöds i det nya landet.

> I Turkiet var jag muslim. Det var min identitet och det jag kunde förhålla mig till. Flytten till Sverige och äktenskapet förändrade min identitet. Jag är inte längre muslim. Jag är invandrare, fru och mamma.[91]

Roza berättar att hon inte beskyller sin man utan hon menar att hennes val i livet även påverkade hennes man. Hon berättar vidare att när hon flyttade till Sverige kom hon till ett nytt land med en ny kultur och hon kände en skyldighet till att anpassa sig till den nya kulturen och skapa sig en identitet utifrån det som erbjöds henne. Hon menar dock inte att bli assimilerad utan att hitta en balans mellan den kutlur hon kom från och den hon numera befinner sig i.

Baran anser att Sverige har förändrat hans identitet som muslim. Han ser inte sig själv han som muslim längre. Han varken ber eller läser inte koranen. Han undviker även fastan. Baran berättar att när han kom till Sverige kände han sig ensam och utanför. Det nya landet och den nya kulturen är inte alls likt det land han kommer ifrån. Baran hade fått höra från sina kusiner i Sverige då han bodde i Turkiet att i Sverige finns det så mycket att göra, här dömer ingen en om man dricker sprit, röker eller går till nattklubbar. Han hade lovat sig själv när han lämnade Turkiet att han inte skulle dricka, röka eller gå till nattklubbar utan att han skulle praktisera religionen liksom han gjort i Turkiet.

> Allt kom att förändras när jag flyttade till Sverige. Jag hade friheten att skapa mig en identitet som var/är mer anpassad till det nya landet som jag bor i. Med detta menar jag inte att jag började dricka, röka eller klubba utan jag hade olika valmöjligheter som jag inte hade hemma i Turkiet. Där föddes jag in i en kultur där min identitet redan var bestämd. Nu kan jag skapa en identitet utifrån mina egna val och som är Baran.[92]

[91] Roza
[92] Baran. Översättning av Dilan Demircioglu från kurdiska till svenska.

Baran berättar att han blev praktiserande muslim efter sin fars bortgång. Nu i efterhand anser han att han blev religiös av fel anledning. Han berättar att han sökte tröst hos Gud för att kunna hantera sorgen. Han anser att han kanske hade haft starkare relation till islam om han inte hade blivit religiös pågrund av sin fars död.

> Jag blev religiös efter att jag förlorat min far. Jag fann tröst hos religionen och gud. Så småningom kom denna sorg att avta, jag lärde mig att leva med min fars död och när jag flyttade till Sverige fokuserade jag mig mer på att hjälpa min familj i Sverige vilket tog bort min fokus från religionsutövningen.[93]

Baran anser att han slutade praktisera religionen på grund av att han lärt sig leva med sin fars död och att det nya landet gav han förutsättningar och möjligheter till att lägga ner sin tid på något annat än att praktisera religionen. Han ser sig själv som en ung invandrar kille och inte som en ung muslimsk kille som han gjorde hemma i Turkiet. Redan i Turkiet hade han lovat sig själv att inte börja dricka och röka i Sverige, vilket han lyckats med. Däremot går han ut och klubbar någon gång i månaden. Han menar att han istället vill skicka sina pengar till familjen i Turkiet

Baran berättar att hans dröm är att börja studera på universitet, men i dagsläget är det inte aktuellt. Han vill först att hans syskon ska utbilda sig och när de kan stå på sina egna ben ska han förverkliga sin dröm.

Delal anser att hennes religionsutövning har minskat sedan hon och hennes familj flyttade till Sverige. Hon menar att islam inte längre är en lika stor del av hennes liv. Hon berättar att i Turkiet gick hon i en skola där lärarna undervisar islam och hennes omgivning bestod av muslimer.

> Idag ser det inte ut på samma sätt. Jag har en ny omgivning som inte alls består av muslimer och en annan typ av religionsundervisning där jag får lära mig mycket om andra religioner.[94]

[93] Baran. Översättning av Dilan Demircioglu från kurdiska till svenska.
[94] Zozan. Översättning av Dilan Demircioglu från turkiska till svenska

Delal berättar att i Turkiet bad hon fem gånger om dagen, fastade hela månaden under ramadan och läste koranen under den period hon fastade. Idag ser det annorlunda ut. Hon varken ber, läser koranen eller fastar hela månaden. Dock fastar hon i några dagar det vill säga om hon orkar.

Delal menar att den bakomliggande orsaken till att hennes religionsutövning har förändrats kan bero på att religionen har ersatts med andra saker som hon inte hade tillgång till när hon bodde i Turkiet, till exempel dator och mobiltelefon.

Delal, Zozan, Baran och Roza berättar att deras föreställning om deras identitet som muslimer har förändrats sedan de flyttade till Sverige. Delal och Roza berättar att islam var en stor del av deras liv men detta kom att förändras då de flyttade till Sverige.

> Jag ser inte mig själv som muslim idag. Min religion är islam, men jag är inte muslim eftersom att vara muslim innebär att praktisera religionen. Sverige gav mig flera olika möjligheter till att skapa en identitet som inte är lik min identitet när jag bodde i Turkiet[95]

Zozan berättar att islam aldrig var en lika stor del av hennes identitet som det var för hennes syster, Evin. Hon menar att hennes föreställning om hennes identitet som muslim har förändrats. Hon berättar att hennes religion är islam, men hon kan inte se sig själv som en muslim eftersom hon inte praktiserar religionen. Hon berättar även att hon är glad att hennes barn lever i ett land som erbjuder så många olika val för att skapa deras egen identitet. Dessa valmöjligheter är något som dock inte gavs Zozan. Hon menar att hon föddes in i rollen och hade inga valmöjligheter för att utveckla en annan identitet som skulle vara olikt hennes familjs och släkt.

Trots att Delal och Zozan inte fastar under hela fastemånaden så berättar de att de deltar på festen som äger rum efter ramadan är slut. Zozan berättar att oavsett om hon fastar eller inte kommer hon alltid att tillaga festmåltid för sin familj då ramadan är över. Hon berättar att det har blivit mer av en tradition inom släkten och familjen.

[95] Zozan. Översättning av Dilan Demircioglu från turkiska till svenska

> Det är viktigt för mig att mina barn inte kommer bort från sina släktingar. De är födda i Sverige och har missat mycket av olika traditioner som var en del av min vardag när jag var ung. Därför ser jag till att vid tillfällen som *Eid al-fitr*[96] bjuda över släkten till middag[97]

Delal berättar att när det är *Eid al-fitr* brukar hon klä upp sig och sminka sig för att sedan gå hälsa på sina släktingar. Hon berättar att hon går till de som är äldst först och sedan fortsätter till de yngre.

> Det bästa med *Eid al-fitr* är att alla släktingar som inte träffats på en månad samlas för att äta middag och fira denna dag tillsammans. Jag känner inte dåligt samvete för att jag inte fastat och firar denna dag utan jag ser det mer som en släktfest. Dessutom får vi som är yngre pengar av de äldre.[98]

Baran och Roza slutade praktisera religionen helt och kände ingen relation till islam. Deras identiteter som muslimer kom att förändras efter flytten till Sverige. De ser inte sig själva som muslimer längre utan som invandrare. De har tagit del av de olika val som erbjudits/erbjuds dem och skapat och format sig en ny identitet som är i balans mellan men de två olika länderna, Sverige och Turkiet.

Det går se en klar likhet mellan Roza och Zozan vad det gäller deras praktisering av religionen. Zozan minskade på religionsutövningen eftersom hon kände sig utanför sin familj. Roza slutade praktisera religionen helt pågrund av sin familj. Så de båda kände ingen gemenskap med sina respektive familjer i det nya landet. De båda anser att när de var ogifta och bodde hemma påverkades deras val enbart dem själva men i nu måste de ta hänsyn till sina familjemedlemmar.

För att sammanfatta resultatet av intervjuerna kom jag fram till att fyra av intervjupersonernas föreställning om deras identitet som muslimer har förändrat sedan

[96] Festen efter fastemånaden är slut
[97] Zozan. Översättning av Dilan Demircioglu från kurdiska till svenska.
[98] Delal. Översättning av Dilan Demircioglu från turkiska till svenska.

de flyttat till Sverige. Även har deras religionsutövning förändrats i form av att de inte praktiserar religionen lika mycket som när de var bosatta i Turkiet eller inget alls. Evins praktisering av religionen har dock inte påverkats sedan hon flyttade till Sverige. Hon anser att hon är det viktigaste redskapet för att utöva sin religion. Hennes föreställning om hennes identitet som muslim har inte påverkats sedan hon flyttade till Sverige utan hon håller starkt vid sin tro och betonar att islam är en stor del av hennes identitet.

5.2 Analys

Utifrån intervjuerna och respektive intervjupersons berättelse kan man inte dra en generell slutsats i denna fråga. Det går dock se en klar skillnad mellan dessa fem intervjupersoner. Trots att de är från samma land så har flytten till Sverige påverkat dem på olika sätt. Det går se en klar skillnad mellan Zozan och Evin som är syskon. Zozans praktisering av religionen förändrades och hennes föreställning om hennes identitet som muslim kom att förändras.

Zozan religionsutövning kom att förändras eftersom hon kände sig utanför sin familj. Hennes barn är uppväxta i Sverige där de har haft olika valmöjligheter till att skapa sin identitet. I denna identitet är islam inget som går att återspegla.

Det går se en likhet mellan Zozan och Roza som blev påverkade av familjen när det gällde deras praktisering av religionen. Zozans och Rozas familjer praktiserade inte islam som bidrog till att de båda kände sig utanför familjen. Zozans och Rozas familj är uppvuxna i Sverige och de skapade sig en identitet som inte passade in med Rozas och Zozans identitet.

Zozan menar att hon föddes in i det och hade inte mycket mer att välja mellan för att skapa sig en identitet. Giddens skriver att inom vissa kulturer är identiteten utstakad det vill säga att det går från generation till generation och att individen inte ges några andra valmöjligheter.[99] Utifrån Zozan berättelse går det se att hon inte haft några andra valmöjligheter till att skapa sig en annan identitet.

Rozas föreställning om hennes identitet som muslim förändrades när hon tog av sig sjalen. Det nya landet erbjöd henne andra val till att forma en ny identitet som är mer anpassad till den nya kulturen. Hon kände att hon förlorade något som var en stor del av hennes identitet, men även att hon fann något nytt i Sverige. Liksom Ahmadi tar upp att det nya landet och kulturen bidrar till en slags upplevelse av att man har förlorat det som

[99] Giddens 1999. s 46

tidigare funnits, exempelvis identitet, men att man återfått en ny identitet som skapas av en själv.[100]

För Evin kom moderniteten inte att spela så stor roll i hennes liv sedan hon flyttade till Sverige. Hon utövade sin religion precis på samma sätt som hon gjorde i Turkiet. Trots de olika möjligheter som hon fick i Sverige har hon inte tillåtit det förändra hennes identitet som muslim. Hon ser det inte som något fel att hon föddes in i en kultur där hennes identitet redan var utstakad utan det var hennes valmöjligheter då och utifrån den skapade hon sin identitet.

Moderniteten har i Delals fall spelat stor roll gällande hennes förändring av religionsutövningen och föreställningen om hennes identitet som muslim. Eftersom Delal är yngre än Zozan och Evin så influeras hon mer av modernitetens förutsättningar. Det är något som även Thomas Ziehe skriver.[101] Han skriver att det är lättare för vuxna att hålla fast vid vanor än vad det är för ungdomar. Dock är inte detta aktuellt för Zozan eftersom hon inte kunde hålla fast vid sina tidigare vanor och påverkades av moderniteten.

Baran kom till ett nytt land med en ny kultur som han tidigare inte sett. Han hade hört från sina kusiner som är bosatta i Sverige, men det var första gången han fick se den med sina egna ögon. När han flyttade till Sverige och mötte den nya kulturen kom han att bli osäker på sin identitet och hur den inte passade in i det nya samhället. Däremot fick han möjligheten till att skapa sig en ny identitet utifrån de val som erbjöds honom. Ahmadi skriver att det finns en vidare frihet för individen till att välja att skapa sin egen identitet i samband med migration.[102] Denna möjlighet utnyttjade Baran.

Delal har flyttat runt ett antal gånger och detta har påverkat henne och hennes identitetskapande. Ziehe skriver att ungdomar är i ständig rörelse och det är under denna rörliga process som hon försöker skapa sig en identitet.[103] Till skillnad från Zozan och Evin har Delal flyttat från ett inte så modernt samhälle till ett modernt samhälle i ung ålder och detta påverkade hennes identitetskapande eftersom hon har andra redskap och

[100] Allwood & Franzén 2000. s 171
[101] Ziehe 1994. s 10
[102] Allwood & Franzén 2000. s 169
[103] Ziehe 1994. s 10

referenser. Det behandlar även Ziehe då han menar att ungdomar har andra referenser och redskap för att bilda en identitet eller hantera livets utmaningar och ständiga förändringar.[104]

Liksom Zozan och Evin, föddes Delal in i en identitet som var utstakad, men till skillnad från dem hade hon möjligheten till att påverka och ändra sin identitet i ung ålder. Hon bor i ett samhälle med olika valmöjligheter som utesluter erfarenheter och kunskaper från föräldrarna som tidigare gått från generation till generation. Det är något som även Giddens redogör för.

Viktigt att poängtera är att intervjupersonernas kultur inte förbjudit dem från andra valmöjligheter till att skapa en identitet utan de inte var medvetna om att det fanns andra alternativ.

Ziehe menar att socialkulturella förändringarna influerar ungdomar genom att de märker de olika förändringarna i den sociokulturella situationen och de måste bearbeta dessa förändringar i samband med den egna utvecklingen. Däremot är inte detta ett problem endast för ungdomar utan för individer i alla åldrar. De fem intervjupersonerna kom att möta på de olika förändringarna i Sverige. Evin lät sig inte påverkas av dessa förändringar. Hon hittade en balans att bevara det gamla i det nya samhället hon bor i.[105]

Det har varit svårt för Delal att hantera dessa förändringar i samband med hennes egna personliga utveckling eftersom hon är ung påverkas hon mer av de socialkulturella förändringarna. Ett exempel som Ziehe redogör är att ungdomar kan observera och uppleva många olika livsstilar som kan leda till en känsla av tveksamhet om att man inte har ”valt rätt”.[106] Hon utgår från den livsstil som är den ”rätta” för tillfället.

Utifrån dessa fem intervjuer kan man uppfatta att fyra av de fem personerna på ett eller annat sätt blivit påverkade av det nya moderna samhället de lever i. Den tredje personen har inte tillåtit dessa yttre förändringar påverka hennes identitet eller religionsutövning.

[104] Ibid. s 10
[105] Ziehe 1994. s 35
[106] Ibid. s 35

Giddens ser människans identitet som något som formas reflexivt.[107] Det är något som kan ses hos intervjupersonerna. Evin håller fast vid sin identitet som muslim. Delal är fortfarande i det stadiet där hon försöker skapa sig en identitet genom att prova sig fram. Zozan försöker skapa sig en identitet som är i balans med hennes barn så hon inte ska känna sig utanför deras liv.

Baran förändrades inte av moderniteten utan av migrationen till det nya landet. Hans identitet som muslim passade inte in i ett land som är icke-muslimskt. För Roza var migrationen en faktor, men även familjen. Moderniteten är inget som Roza eller Baran ser som en faktor, utan det är migrationen till Sverige där kulturen skiljer sig markant från Turkiets.

[107] Giddens 1999. s 9

6. Slutsats/Diskussion

När jag påbörjade denna studie hade jag förutfattade meningar gällande muslimer som kommer från ett muslimskt till ett icke-muslimskt land. Jag var utav den uppfattningen att muslimer som kommer till ett icke-muslimskt land blev mer religiösa för att hävda sin religion, eftersom det råder en negativ bild av muslimer. Samt att de känner sig utanför det nya samhället och att religionen från hemlandet skapar en trygghet för dem.

När det gäller praktisering av religionen ansåg jag att den negativa bilden av islam i media även bidrog till att de inte ville visa sin religion öppet. Som jag nämnde ovan kunde detta även vara en faktor till att försvara sin religion mer. Något ytterligare skäl till en förändrad religionsutövning kan vara att i det nya landet kanske det inte finns tillgång till de redskap som behövs för att utöva religionen.

Jag kan dock inte efter min studie eliminera dessa faktorer eftersom min undersökning baseras på fem djupintervjuer. Jag kan även inte dra en generell slutsats gällande muslimer som flyttar till ett icke-muslimskt land och hur detta påverkar deras religionsutövning. Utan det jag kom fram till med min undersökning var att det finns andra bakomliggande faktorer till en förändrad religionsutövning som inte överensstämmer med de jag förmodade innan jag påbörjade min studie. Genom min studie har jag kommit fram till olika aspekter som kan ligga bakom en förändrad religionsutövning. Detta är inga generella förklaringar eller slutsatser utan mer av en komplettering. Jag har kommit fram till att förändringen av religionsutövningen inte bör ses ur ett generellt perspektiv utan ur ett individuellt perspektiv.

Utifrån mina fem djupintervjuer med de fem olika personerna från olika åldrar kan jag se att det även bland dessa fem finns olika orsaker till en förändrad religionsutövning. Jag hade inte förväntat mig att få så olika svar från fem personer som invandrat från samma land.

Zozans förändring av religionsutövningen berodde på att hon inte kände någon gemenskap med sina barn och familj och att känslan i Sverige inte var detsamma som i Turkiet.

Evin tillät inte flytten till Sverige minska eller förändra hennes religionsutövning. Hon ser sig själv som det viktigaste och egentligen enda redskapet för att praktisera islam.

Delal, som är från den senare generationen, praktiserar inte längre religionen som hon gjorde tidigare. Hon blev påverkad av det nyare och modernare samhället. Det nya landet som erbjöd och erbjuder olika valmöjligheter kom att spela en stor roll i Delals liv och i hennes identitetskapande.

Zozan och Evin som är båda från samma familj relaterar till religionen på olika sätt. Evin ser det som en del av hennes identitet medans Zozan inte gör det. Även inom familjer finns det olikheter hur religionen praktiseras. Att det i allmänhet inte går att dra generella slutsatser kring en förändrad religionsutövning har jag efter denna studie sett klart och tydligt.

Baran slutade praktisera islam efter hans flytt till Sverige. Han ansåg att han blev religiös av fel anledningar och hans identitet som muslim inte passar in i det nya landet. Liksom Baran slutade Roza praktisera religionen. Hon kände sig utanför sin familj och hon ansåg att hennes identitet som muslim inte passade in i den nya kulturen.

Dilan Demircioglu
860501-5943
Religion C
C-uppsats

Källförteckning

Litteratur

Ahmadi, Nader (red) (2003) *Ungdom, kulturmöten, identitet*, Stockholm: Liber

Allwood, Carl Martin & Franzén, Elsie C (2000):*Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare*. Stockholm Natur och kultur

Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud (2002): *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm Norstedts juridik

Giddens, Anthony (1997): *Modernitet och självidentitet- Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.

Hjärpe, Jan. (1995): *Islam lära och livsmönster,* Arlöv, Berlings

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Minganti, Pia Karlsson(2007) *Muslima: islamisk väckelse och unga muslimska kvinnors förhandlingar om genus i det samtida Sverige*. Stockholm Carlsson

Olsson Lars (2005): *Invandring, invandrare och etniska relationer i Sverige 1945-2005*. Växjö, Växjö University press.

Sjögren, Annick (1998) ”Kulturens roll i identitetens byggande”, i Ahmadi, Nader (red) (2003) *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber

Stier, Jonas (2003) *Identitet: människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur

Svanberg, Ingvar & Westerlund, David (1999): *Blågul Islam? Muslimer i Sverige*: Falun Nya Doxa Nora

Ziehe, Thomas (1993) *Kulturanalyser ungdom utbildning modernitet*, Stockholm: Brutus Östling Symposion

Internet

http://www.pinetreedevelopment.net/islam/fempelarna.php 2010-05-20

http://www.islamguiden.com/bonenislam.shtml 2010-05-19.

http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19897/1/gupea_2077_19897_1.pdf 2010-05-19

http://www.ne.se/lang/kvalitativ-metod 2010-05-19

http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&typ=mot&rm=2005/06&bet=K398 2009-05-19

http://us.macmillan.com/author/naderahmadi 2010-06-02

Intervjupersoner

Zozan 58 år bosatt i en ort i Sverige. Intervjutillfälle 2009-04-22, 2009-04-25, 2010-05-03

Evin 49 år bosatt i en ort i Sverige. Intervjutillfälle 2009-04-25, 2009-05-04, 2010-05-02

Delal 15 år bosatt i en ort i Sverige. Intervjutillfälle 2009-04-23, 2009-04-27, 2010-04-03, 2010-05-04

Roza 27 år bosatt i en ort i Sverige. Intervjutillfälle 2010-06-03

Baran 24 år bosatt i en ort i Sverige. Intervjutillfälle 2010-06-05